

Brussel, 30 januari 2020

Verslag 2020/01 - Verslag aan de regering

Uitgebracht op eigen initiatief

Artikel 111 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

**Aangepaste opdrachtenbegroting 2019 – definitief
begrotingsontwerp 2020 (deel opdrachten)**

Inhoud

Samenvattend.....	2
1 Ontvangsten.....	2
2 Voorafnames.....	7
3 Te financieren behoeften.....	7
4 Eindsaldo.....	9

Samenvattend

Omdat er sinds de vorige begrotingsoefening wijzigingen plaatsvonden in diverse rubrieken van de opdrachtenbegroting voor de jaren 2019 en 2020, werd besloten tot de opmaak van een aangepaste versie. De beheersbegroting voor de jaren 2019 en 2020 blijft daarentegen ongewijzigd.

Het Comité heeft verschillende opmerkingen bij de aangepaste versie van de opdrachtenbegroting.

Met betrekking tot de ontvangsten :

- De raming van de ontvangsten uit sociale bijdragen voor het vierde kwartaal heeft men kunnen extrapoleren op de realisaties van de eerste drie kwartalen van 2019. Op deze manier hoefde niet afzonderlijk rekening te worden gehouden met de impact van diverse regeringsmaatregelen. Voor 2020 wordt de klassieke benadering aangehouden.
- De nieuwe berekeningsmethode van de Wijninckxbijdrage (pensioenen 2e pijler) heeft een aanzienlijke daling van het aantal bijdrageplichtigen tot gevolg en dus ook van de ontvangsten die het stelsel uit deze bijdrage haalt.
- Het Comité brengt in herinnering dat nog geen financiële stroom tot stand werd gebracht om een deel van de fiscale opbrengsten uit de platformeconomie over te maken waarop het sociaal statuut voor 2017 wettelijk recht heeft.

Voor wat betreft de voorafnames, is de opwaartse herziening bijna integraal toe te schrijven aan een hogere raming van de financiële lasten, die gebaseerd is op de realisaties van de eerste jaarmidde 2019.

Met betrekking tot de te financieren behoeften stelt het Comité het volgende vast :

- De ramingen 2019 van de sector pensioenen werden door de FPD naar boven herzien in functie van de realisaties tijdens de eerste drie kwartalen van 2019. Voor 2020 is er een neerwaartse herziening van de uitgaven gebeurd omwille van de vertraging van de indexaanpassing met 2 maanden.
- De raming 2019 voor de sector van de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen werd door het RIZIV sterk naar boven herzien aangezien deze nu rekening houdt met de maatregelen die in 2019 ingingen. Voor 2020 stelt men een kleine daling vast van de geraamde uitgaven omwille van de vertraging van de indexaanpassing met 2 maanden.
- In de evenwichtstabel wordt voor het eerst rekening gehouden met uitgaven voor het vaderschapsverlof dat medio 2019 werd ingevoerd.
- Op basis van de recentst beschikbare realisaties, werden de initiële ramingen van de uitgaven voor het overbruggingsrecht sterk neerwaarts herzien. In de nieuwe raming werd er rekening gehouden met een geplande verhoging van de uitkeringsbedragen.

De aangepaste opdrachtenbegroting vertoont een positief geconsolideerd eindresultaat van 124,73 miljoen EUR voor 2019 en van 63,32 miljoen EUR voor 2020. De saldi liggen hiermee aanzienlijk lager dan de resultaten van de vorige begrotingsoefening.

Indien men ook rekening houdt met de beheersbegroting, dan bekomt men voor 2019 uiteindelijk een positief geconsolideerd eindresultaat van 40 miljoen EUR en voor 2020 een negatief resultaat van 17,86 miljoen EUR. Gegeven het verwachte begrotingstekort dient er in het definitief begrotingsontwerp 2020 een evenwichtsdotatie te worden ingeschreven.

Omwille van een positief begrotingsresultaat had het sociaal statuut de voorbije jaren geen recht op een evenwichtsdotatie. Het Comité stelt echter vast dat het budgettaire overschot de voorbije jaren stelselmatig in omvang afnam en er voor 2020 een tekort verwacht wordt.

Het Comité merkt in dit verband het volgende op:

- het bijkomende forfaitaire bedrag aan alternatieve financiering is ontoereikend gebleken om de effecten van de tax-shift en de versterking van het sociaal statuut te ondervangen. Het Comité herhaalt zijn vraag om het verlies aan inkomsten en de bijkomende uitgaven als gevolg van deze ingrepen volledig financieel te compenseren.
- voor wat betreft de middelen die in het kader van de alternatieve financiering ontvangen worden uit de roerende voorheffing, kreeg het zelfstandigenstelsel de laatste 2 jaren het minimumbedrag toegewezen, omdat de algemene ontvangsten uit de roerende voorheffing te laag bleken.
- de integratie van het bijkomende bedrag aan alternatieve financiering in het basisbedrag moet gebeuren op een manier die niet nadelig is voor het stelsel.
- er werden geen extra middelen ter beschikking gesteld van het stelsel voor een aantal van de maatregelen die de voorbije jaren werden genomen ter versterking van het sociaal statuut. De financiering gebeurt dus vanuit de reserves die doorheen de jaren werden opgebouwd. Deze maatregelen werden echter genomen zonder voorafgaandelijk overleg met de zelfstandigenorganisaties en/of zonder voorafgaandelijk advies van het ABC. Hoewel deze initiatieven rechtstreeks ten goede komen aan de zelfstandigen, beantwoorden ze niet per definitie aan concrete vragen van zelfstandigen of aan de noden die door hen als prioritair worden geacht. Nochtans meent het ABC dat de financiële reserves van het stelsel in de eerste plaats moeten aangewend worden voor initiatieven die door de zelfstandigen prioritair worden beschouwd. Het pleit er dan ook voor dat alle maatregelen ter verbetering van het sociaal statuut van de zelfstandigen in de toekomst genomen worden in en na overleg met het ABC.

1 Voorafgaande opmerkingen

Ingevolge wijzigingen in diverse rubrieken werd besloten tot de opmaak van een aangepaste versie van de opdrachtenbegroting voor de jaren 2019 en 2020. De opmaak gebeurde zonder concrete begrotingsrichtlijnen. Gezien de periode van lopende zaken en de budgettaire behoedzaamheid, houden de aangepaste ramingen geen rekening met nieuwe maatregelen en uitgaven.

De beheersbegroting voor de jaren 2019 en 2020 blijft daarentegen ongewijzigd. Voor 2019 stemmen de cijfers ervan overeen met de gegevens die zijn opgenomen het 2de aanpassingsblad van de begroting die op 8 mei 2019 werden voorgelegd aan de Raad van Beheer van het RSVZ. Voor 2020 zijn de cijfers van de beheersbegroting dezelfde als diegenen die eerder werden gepresenteerd in de voorafbeelding 2020¹.

2 Ontvangsten

Na actualisatie van de gegevens, liggen de geraamde ontvangsten voor 2019 41,2 miljoen hoger dan ingeschat tijdens de vorige begrotingsoefening. Voor 2020 geldt het omgekeerde. De ontvangsten worden in het definitief begrotingsontwerp immers 34,1 miljoen EUR lager ingeschat dan in de voorafbeelding 2020.

Tabel 1. Geraamde ontvangsten Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2019 -2020

	2019		2020	
	Aangepaste begroting (3 ^{de} aanpassingsblad)	Verschil aangepaste begroting en 2 ^{de} aanpassingsblad	Definitief begrotingsontwerp	Verschil definitief ontwerp en voorafbeelding
Bijdragen	4.572.000.606	53.557.090	4.657.466.813	-40.137.914
Overheidsfinanciering	2.757.335.805	-13.993.110	2.858.856.752	0
• Jaarlijkse rijkstoelage ²	376.678.000	1.246.000	382.077.000	0
• Alternatieve financiering	2.380.657.805	-15.239.110	2.476.779.752	0
Diverse ontvangsten	2.660.598	396.279	2.270.299	759.325
Financiële opbrengsten	50.204.662	1.241.909	49.813.439	5.300.000
Totale ontvangsten	7.382.201.671	41.202.168	7.568.407.303	-34.078.589

Bron: Dienst Financiën RSVZ

De verschillen tussen de ramingen van de totale ontvangsten in de aangepaste begroting 2019 en in de vorige begrotingsoefening³ zijn vooral toe te schrijven aan een herziening van de rubriek 'bijdragen' (cf. 2.1). De oorzaken worden hieronder toegelicht. Daarnaast formuleert het Comité nog een opmerking bij de rubriek 'diverse ontvangsten'.

¹ Zie verslag ABC 2019/02 'Voorafbeelding van de begroting 2020 – Meerjarenramingen 2021-2024'

² In deze tabel wordt geen rekening gehouden met de toekenning van een evenwichtsdotatie (cf. punt 5).

³ 2de aanpassingsblad

2.1 Bijdragen

Tabel 2. Geraamde bijdrage-ontvangsten Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2019-2020

	2019		2020	
	Aangepaste begroting (3 ^{de} aanpassingsblad)	Verschil aangepaste begroting en 2 ^{de} aanpassingsblad	Definitief begrotingsontwerp	Verschil definitief ontwerp en voorafbeelding
Sociale bijdragen	4.323.895.596	51.704.790	4.413.499.873	-35.986.454
Vennootschapsbijdrage	231.405.010	5.893.219	232.366.940	1.948.540
Publieke mandatarissen	7.500.000	-2.500.000	8.500.000	0
Tweede pensioenpijler	9.200.000	-1.540.919	3.100.000	-6.100.000
Totaal bijdragen	4.572.000.606	53.557.090	4.657.466.813	-40.137.914

Bron: Dienst Financiën RSVZ

2.1.1 Sociale bijdragen

De nieuwe berekeningswijze die sinds 2015 van kracht is, noodzaakt de verkenning van de mogelijkheden om de inkomsten uit sociale bijdragen zo accuraat mogelijk in te schatten⁴. Voor 2019 werden de sociale bijdragen bij de opeenvolgende begrotingsramingen tot dusver op verschillende wijzen geraamd.

In de huidige begrotingsoefening kon voor de raming van het vierde kwartaal vertrokken worden van de realisaties van de eerste drie kwartalen van 2019. Het vierde kwartaal werd geraamd door de realisaties van deze eerste drie kwartalen te extrapoleren aan de hand van gemiddelden⁵ voor de periode 2015-2018. Anders dan in de voorgaande begrotingsoefeningen hoefde op deze manier niet afzonderlijk rekening te worden gehouden met de impact van diverse regeringsmaatregelen. De effecten ervan waren immers al vervat in de realisaties. Voor 2020 wordt de klassieke benadering aangehouden, nl. een raming op basis van de geherwaardeerde bedrijfsinkomsten 2017, rekening houdend met de verwachte evoluties⁶ van de relevante parameters.

2.1.2 Bijdragen tweede pensioenpijler (P2P)

Sinds 2012 wordt op de hogere aanvullende pensioenen de zogenaamde Wijninckxbijdrage geheven. Het gaat om een bijzondere sociale bijdrage op de bijdragen en premies die gestort worden in het

⁴ Een factor die de ramingen sinds de bijdragehervorming bemoeilijkt is het principe van regularisatie. Het is in deze eerste jaren van de nieuwe berekeningswijze immers niet evident om de omvang van de bij- of terugbetalingen, en dus de uiteindelijke bijdragemassa, vooraf in te schatten.

⁵ Voor de bruto-inkohieringen gaat het om het gemiddelde groeipercentage voor het vierde kwartaal, voor de netto-inkohieren om het gemiddelde aandeel ervan in de bruto-inkohieringen en voor de inningen om het gemiddelde inningspercentage van het vierde kwartaal.

⁶ Onder invloed van de groeipercentages en het effect van nieuwe regeringsmaatregelen.

kader van de opbouw van de aanvullende pensioenen van de tweede pijler⁷. Voor de jaren 2012-2017 bedroeg die bijdrage 1,5%. Vanaf 2018 stemt ze overeen met 3%.

In de periode 2012-2018⁸ werd de bijdrage geheven wanneer de stortingen in de tweede pensioenpijler op jaarbasis het drempelbedrag van 30.000 EUR⁹ overschreden. Voor elk bijdragejaar werd de verschuldigde bijdrage berekend op basis van de gestorte premies van het jaar voordien.

Sinds het bijdragejaar 2019¹⁰ baseert men zich niet langer op de omvang van de gestorte premies om na te gaan of de Wijninckxbijdrage verschuldigd is, maar op de gespaarde reserves. Sedertdien is men de bijdrage immers verschuldigd wanneer de som van het geschatte wettelijke pensioen en de reserves in de tweede pensioenpijler¹¹, hoger is dan de zogenaamde pensioendoelstelling¹². Bij overschrijding van deze doelstelling betaalt de instelling of de betrokkene een bijdrage van 3% op zijn individuele aandeel in de stijging van zijn pensioenreserve.

De overgang naar de nieuwe berekeningsmethode heeft een aanzienlijke daling van het aantal bijdrageplichtigen tot gevolg en dus ook van de ontvangsten die het stelsel uit deze bijdrage genereert (cf. tabel 3).

Tabel 3. Aantal bijdrageplichtigen Wijninckxbijdragen en ontvangsten, 2018 en 2019, in EUR

	November 2018		November 2019	
	Aantal	Ontvangsten	Aantal	Ontvangsten
Bestuurders vennootschappen	10.591	14.571.981	954	3.010.694
Natuurlijke personen	-	-	2	677

Bron: Dienst Financiën RSVZ

2.2 Diverse ontvangsten

Het Comité brengt in herinnering dat het sociaal statuut voor 2017 wettelijk recht heeft¹³ op een deel van de fiscale opbrengsten uit de platformeconomie (in het verleden geraamd op 4 à 5 miljoen euro¹⁴). Het stelt echter vast dat er tot op heden nog geen financiële stroom tot stand werd gebracht om deze middelen aan het Globaal Financieel Beheer zelfstandigen over te maken. Het Comité vraagt bijgevolg dat dit alsnog zou gebeuren. Het zal deze problematiek via een schrijven onder de aandacht brengen van de bevoegde ministers en de FOD Financiën.

⁷ Groepsverzekering en/of individuele pensioentoezegging (IPT)

⁸ Een overgangperiode

⁹ Te indexeren drempelbedrag. De bijdrage is verschuldigd op het gedeelte van de storting dat het drempelbedrag overschrijdt.

¹⁰ De definitieve regeling is van kracht sinds 2019.

¹¹ Als werknemer en zelfstandige samen

¹² Het maximum van het wettelijk pensioen in de openbare sector, vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk van de betrokkene.

¹³ De zogenaamde Wet De Croo

¹⁴ Cf. Advies ABC 2017/18 ' Een wettelijk kader voor bijverdieneren'

3 Voorafnames

Zowel in de aangepaste begroting 2019 als in het definitief begrotingsontwerp 2020 worden de voorafnames hoger ingeschat dan in de voorgaande begrotingsoefening. De verschillen zijn bijna integraal toe te schrijven aan een hogere raming van de financiële lasten, die gebaseerd is op de realisaties van de eerste jaarmiddeleeft 2019.

Tabel 4. Geraamde voorafnames Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen in EUR, 2019 en 2020

	2019		2020	
	Aangepaste begroting (3 ^{de} aanpassingsblad)	Vershil aangepaste begroting en 2 ^{de} aanpassingsblad	Definitief begrotingsontwerp	Vershil definitief ontwerp en voorafbeelding
Administratiekosten¹⁵	33.890.245	1.182.799	35.942.181	695.422
• Diensten derden	32.950.710	1.067.020	34.991.344	697.844
• Diverse uitgaven RSVZ	939.535	115.779	950.837	-2.422
Financiële lasten	24.815.000	7.390.000	24.815.000	10.500.000
Overdracht RIZIV	154.229.117	0	160.497.212	0
Totale voorafnames	212.934.362	8.572.799	221.254.393	11.195.422

Bron: Dienst Financiën RSVZ

4 Te financieren behoeften

Inzake de te financieren behoeften, wijst het Comité vooral op de aanzienlijk hogere inschatting van de uitgaven 2019 in de sectoren van de pensioenen en de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen. Daarnaast wordt in de evenwichtstabel voor het eerst rekening gehouden met uitgaven voor het vaderschapsverlof dat medio 2019 werd ingevoerd. De daling in 2020 is vooral het gevolg van het uitstel van de indexoverschrijding.

4.1 Pensioenen

De ramingen 2019 van de sector pensioenen werden door de FPD naar boven herzien in functie van de realisaties tijdens de eerste drie kwartalen van 2019. Er werd rekening gehouden met een stijging van de uitkeringsbedragen en een daling van het aantal begunstigden.

Voor 2020 is er een neerwaartse herziening van de uitgaven gebeurd omdat de indexaanpassing die aanvankelijk voorzien was voor december 2019, pas zal plaatsvinden in februari 2020.

4.2 Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen

De raming 2019 voor de sector van de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen werd door het RIZIV sterk naar boven herzien t.o.v. het 2de aanpassingsblad, dat nog geen rekening hield met de kost van

¹⁵ Zoals aangegeven in punt 1 wordt de beheersbegroting van het RSVZ hier buiten beschouwing gelaten.

maatregelen die in 2019 ingingen. Voor 2020 stelt men een kleine daling vast van de geraamde uitgaven omwille van de vertraging van de indexaanpassing met 2 maanden.

4.3 Vaderschapsverlof

Deze nieuwe uitkering werd pas geïntroduceerd in de loop van het 2de kwartaal 2019, na de goedkeuring van het 2de aanpassingsblad van de begroting 2019. De ramingen in tabel 4 zijn gebaseerd op de toekenning van een vaderschapsuitkering aan 13.733 begunstigden.

4.4 Overbruggingsrecht

De initiële ramingen voor 2019 van de uitgaven voor het overbruggingsrecht bleken te hoog en werden bijgevolg sterk neerwaarts herzien. De nieuwe inschatting gebeurde op basis van de recentst beschikbare realisaties en er werd rekening gehouden met een geplande verhoging van de uitkeringsbedragen¹⁶.

Tabel 5. Geraamde behoeften van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen, 2019 en 2020, in EUR

	2019		2020	
	Aangepaste begroting (3 ^{de} aanpassingsblad)	Verschil aangepaste begroting en 2 ^{de} aanpassingsblad	Definitief begrotingsontwerp	Verschil definitief ontwerp en voorafbeelding
Pensioenen	3.953.835.534	44.173.319	4.142.793.985	-6.609.296
ZIV-geneeskundige verzorging	2.452.775.000	158.000	2.547.284.000	11.776.000
ZIV-Uitkeringen	538.903.000	41.158.000	578.250.000	-945.000
Overbruggingsrecht	5.327.120	-9.423.008	5.556.947	-13.475
Vaderschaps- en geboorteverlof	7.473.499	7.473.499	11.210.248	111.237
Dienstencheques -	5.574.378	436.415	5.652.419	257.439
Uitkering voor mantelzorg	2.121.749	371.350	2.169.739	15.567
Overdracht van pensioenrechten - EG	1.800.000	0	1.800.000	0
Asbestfonds	115.000	0	115.000	0
Vermindering prestaties door maatregelen tegen sociale fraude	-11.000.000	8.600.078	-11.000.000	0
Welvaartsaanpassingen	0	0	0	0
Totale te financieren behoeften	6.956.925.280	92.947.653	7.283.832.338	4.592.472

Bron: Dienst Financiën RSVZ

¹⁶ Als gevolg een wettelijke ingreep en een indexering.

5 Begrotingsresultaat

5.1 Eindsaldo

De aangepaste opdrachtenbegroting vertoont een positief geconsolideerd eindresultaat van 124,73 miljoen EUR voor 2019 (3de aanpassingsblad) en van 63,32 miljoen EUR voor 2020 (definitief begrotingsontwerp). De saldi liggen hiermee evenwel aanzienlijk lager dan de resultaten van de vorige begrotingsoefening.

Tabel 6. Aangepaste opdrachtenbegroting van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen voor de jaren 2019 en 2020, in EUR

	2019		2020	
	Aangepaste begroting (3 ^{de} aanpassingsblad)	Vershil aangepaste begroting en 2 ^{de} aanpassingsblad	Definitief begrotingsontwerp	Vershil definitief ontwerp en voorafbeelding
Ontvangsten	7.382.201.671	41.202.168	7.568.407.303	-34.078.589
Voorafnames	212.934.362	8.572.799	221.254.393	11.195.422
Te financieren behoeften	6.956.925.280	92.947.653	7.283.832.338	4.592.472
Overdrachten RIZIV - vorige boekjaren	87.610.725	87.610.725	0	0
Geconsolideerd eindsaldo	124.731.304	-147.929.009	63.320.572	-49.866.483

Bron: Dienst Financiën RSVZ

Indien men in de globale evenwichtstabel naast de opdrachtenbegroting ook rekening houdt met de beheersbegroting¹⁷, dan bekomt men voor 2019 uiteindelijk een positief geconsolideerd eindresultaat van 40 miljoen EUR. Voor 2020 is het resultaat daarentegen negatief, nl. -17,86 miljoen EUR.

Tabel 7. Verwacht eindresultaat van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen voor de jaren 2019 en 2020, rekening houden met de opdrachten én de beheersbegroting, in EUR

	2019	2020
	Aangepaste begroting	Definitief begrotingsontwerp
Ontvangsten	7.382.201.671	7.568.407.303
Voorafnames¹⁸	297.551.194	302.435.415
Te financieren behoeften	6.956.925.280	7.283.832.338
Overdrachten RIZIV - vorige boekjaren	87.610.725	0
Geconsolideerd eindsaldo	40.114.472	-17.860.450

Bron: Dienst Financiën RSVZ

¹⁷ De beheersbegroting vormt een onderdeel van de rubriek 'voorafnames'. Het resultaat ervan werd geraamd op 84.616.832 EUR voor 2019 en 81.181.022 EUR voor 2020.

¹⁸ Inclusief beheersbegroting

5.2 Geconsolideerd eindresultaat rekening houdend met evenwichtsdotatie

Om begrotingstekorten in de Globale Financiële Beheren te ondervangen, kent de sociale zekerheid een systeem van evenwichtsdotaties. Sinds de hervorming van de financiering van de sociale zekerheid is bepaald dat de evenwichtsdotatie voor het stelsel van de zelfstandigen niet minder mag bedragen dan 1/9de van de evenwichtsdotatie die aan het stelsel van de werknemers wordt toegewezen maar de toekenning ervan mag niet leiden tot een positief saldo in het stelsel van de zelfstandigen.

Aangezien het zelfstandigenstelsel sinds de nieuwe financieringswijze steeds een positief begrotingsresultaat realiseerde, had het de voorbije jaren geen recht op een evenwichtsdotatie. Gegeven het verwachte begrotingstekort dient er in het definitief begrotingsontwerp 2020 in de rubriek 'ontvangsten' wel een evenwichtsdotatie te worden ingeschreven, zodat het verwachte tekort van 17.860.450 EUR¹⁹ wordt geneutraliseerd en een begroting in evenwicht wordt gerealiseerd.

Tabel 8. Verwacht eindresultaat van het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen voor de jaren 2019 en 2020, rekening houdend met de aangepaste opdrachtenbegroting, de beheersbegroting en een evenwichtsdotatie, in EUR

	2019		2020	
	Aangepaste begroting (3 ^{de} aanpassingsblad)	Verschil aangepaste begroting en 2 ^{de} aanpassingsblad	Definitief begrotingsontwerp	Verschil definitief ontwerp en voorafbeelding
Ontvangsten	7.382.201.671	41.202.168	7.586.267.753	-16.218.139
Voorafnames	297.551.194	8.572.799	302.435.415	11.195.422
Te financieren behoeften	6.956.925.280	92.947.653	7.283.832.338	4.592.472
Overdrachten RIZIV - vorige boekjaren	87.610.725	87.610.725	0	0
Geconsolideerd eindsaldo	40.114.472	-147.929.009	0	-32.006.033

Bron: Dienst Financiën RSVZ

¹⁹ De begrotingsoefening vond plaats midden december 2019. Begin januari 2020 werd informatie ontvangen over de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige voor het jaar 2020. Voor het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen gaat het om 513.301.000 EUR. Indien men in het definitief begrotingsontwerp met dit nieuwe bedrag rekening zou houden, dan verbetert het eindresultaat van het stelsel met 15.783.000 EUR en zou het bedrag dat aan het stelsel in de vorm van een evenwichtsdotatie moet worden toegekend met het oog op een begroting in evenwicht, aanzienlijk lager zijn.

5.3 Opmerkingen van het Comité

In de voorgaande begrotingsverslagen wees het Comité telkens op het positieve saldo van het sociaal statuut. Het benadrukte daarbij dat het gunstige begrotingsresultaat i) een structureel karakter kende én ii) telkens bekomen werd ondanks de afwezigheid van evenwichtsdotaties.

Naar aanleiding van de geactualiseerde opdrachtenbegroting, stelt het Comité echter vast dat het budgettaire overschot de voorbije jaren stelselmatig in omvang afnam en er voor 2020 een tekort verwacht wordt. Van belang hierin zijn de initiatieven die de afgelopen legislatuur zijn genomen ter vermindering van de sociale bijdragen²⁰ en ter versterking van het sociaal statuut en de manier waarop de budgettaire effecten van deze ingrepen voor het stelsel werden ondervangen. Het Comité wenst in dit verband te wijzen op het volgende:

1. Bij de hervorming van de financiering van de sociale zekerheid werd het systeem van de alternatieve financiering aangepast. Naast een vereenvoudiging van deze financieringsstroom moest de hervorming de budgettaire gevolgen neutraliseren van :
 - de zesde staatshervorming enerzijds. Hiertoe werd een zogenaamd 'basisbedrag' aan alternatieve financiering voorzien dat jaarlijks overeenstemt met 3,33% van de BTW-opbrengsten en 10,12% van de opbrengst uit roerende voorheffing. Er zijn evenwel minimumbedragen voorzien²¹;
 - de maatregelen van de tax-shift anderzijds, zijnde een vermindering van de percentages van de sociale bijdragen en - in het zelfstandigenstelsel ook - een aantal verbeteringen van het statuut²². Hiertoe werd voor de periode 2017-2020 een bijkomend forfaitair bedrag uit de alternatieve financiering voorzien. Vanaf 2021 zal dit bijkomende bedrag niet meer afzonderlijk worden toegekend. Het is de bedoeling dat deze middelen dan verrekend zullen zijn in het basisbedrag van beide componenten van de alternatieve financiering.

Het Comité merkt op dat :

- het negatieve geconsolideerde eindresultaat voor 2020 illustreert dat het bijkomende forfaitaire bedrag aan alternatieve financiering ontoereikend is gebleken om de effecten van de tax-shift en de versterking van het sociaal statuut te ondervangen. Het ABC vroeg destijds in zijn adviezen uitdrukkelijk om het verlies aan inkomsten en de bijkomende uitgaven als gevolg van deze ingrepen volledig financieel te compenseren. Het herhaalt deze vraag in het kader van dit begrotingsverslag.
- voor wat betreft de alternatieve financiering, het zelfstandigenstelsel tot dusver steeds een hoger dan het vooropgestelde minimumbedrag heeft ontvangen uit BTW-ontvangsten. Dit geldt echter niet voor de middelen afkomstig uit de roerende voorheffing, waarvoor het

²⁰ Van 22% naar 20,5% in de periode 2015-2018. Voor een meer uitgebreide toelichting van de maatregel, zie advies 2015/20 'Ontwerp van wet houdende wijziging van percentages van de sociale bijdragen voor zelfstandigen' van 20 oktober 2015.

²¹ Voor de BTW-ontvangsten gaat het om een minimum van 977.716 duizend EUR, voor de inkomsten uit roerende voorheffing om een minimum van 481.562 duizend EUR. Er zal een jaarlijkse aanpassing gebeuren van deze bedragen aan de gemiddelde gezondheidsindex van het jaar.

²² Namelijk, het overbruggingsrecht, de hervorming van de berekening van de bijdragen en de aligering van het minimumpensioen voor zelfstandigen aan dat van de werknemers (cf. advies ABC 2016/15)

stelsel de laatste 2 jaren wel het minimumbedrag toegewezen kreeg, omdat de algemene ontvangsten uit de roerende voorheffing te laag bleken.

- bij de integratie van het bijkomende bedrag aan alternatieve financiering in het basisbedrag een herberekening zal (moeten) gebeuren van de percentages en van de minimumbedragen die vandaag van toepassing zijn. Het is belangrijk om erop toe te zien dat de integratie gebeurt op een manier die niet nadelig is voor het stelsel.

Voor het ABC vormen deze drie elementen belangrijke aandachtspunten bij de wettelijke voorziene evaluatie van de nieuwe financieringswijze die op dit moment wordt uitgevoerd door beide globale beheren.

2. Voor een aantal van de maatregelen²³ die de voorbije jaren werden genomen ter versterking van het sociaal statuut, werden geen extra middelen ter beschikking gesteld van het stelsel. De financiering gebeurt dus vanuit de reserves die het stelsel doorheen de jaren opbouwde. Deze maatregelen werden echter genomen zonder voorafgaandelijk overleg met de zelfstandigenorganisaties en/of zonder voorafgaandelijk advies van het ABC²⁴. Hoewel deze initiatieven rechtstreeks ten goede komen aan de zelfstandigen, beantwoorden ze niet per definitie aan concrete vragen van zelfstandigen of aan de noden die door hen als prioritair worden geacht. Nochtans meent het ABC dat de financiële reserves van het stelsel in de eerste plaats moeten aangewend worden voor initiatieven die door de zelfstandigen prioritair worden beschouwd zoals de verbetering van de proportionele pensioenen en de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Het Comité pleit er dan ook voor dat alle maatregelen ter verbetering van het sociaal statuut van de zelfstandigen in de toekomst genomen worden in en na overleg met het ABC²⁵, dat i) via een vertegenwoordiging van de zelfstandigenorganisaties op de hoogte is van de concrete vragen en de noden die leven bij zelfstandigen en ii) dat tevens verantwoordelijk is voor het (goede) financiële beheer van het stelsel en daarbij streeft naar een begroting in evenwicht of met een positief eindresultaat.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 30 januari 2020 :

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

²³ Zoals de inkorting/afschaffing van de carenzperiode, de invoering van de vaderschapsuitkering of de verhoging van de pensioenen voor onvolledige loopbanen (en bijgevolg ook van de hieraan gekoppelde invaliditeitsuitkeringen).

²⁴ Zoals de versterking van de pensioenen en de verbetering van de ziekte- en invaliditeitsuitkeringen.

²⁵ Het Comité heeft een formele adviesbevoegdheid over alle voorontwerpen van wet met betrekking tot het sociaal statuut der zelfstandigen en over de krachtlijnen van het te voeren beleid.